

צ'בזטי מזהר"י

קמא
דף קיח.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רנו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקוטי

צדקה ולא יחסר כלל [א], וכן ע"י זה יכולים שיחיה להאדם מסירת נפש באמת, ואף על פי כן לא יזיק לו, וישאר בחיים :

רנג [ב] דע שמיעוט שינה, הוא ממעט תאוות ניאוף, כי יש אש באדם מתחלת התולדה, שמהאש הזה בוערין באדם כל התבערת' של כל התאוות. וגם כל האכילה ושתיה שנותנין להגוף, האש הזה הוא מכלה ושורף הכל. ועל ידי מיעוט שינה, האש הזה נחלש ואין לו כח לבעור, אך שמויזק לחמוח מיעוט שינה. וכן רבוי שינה, כשהאדם מכריח עצמו לישן הרבה, גם זה מחליש וממעט האש הנ"ל [ג], וגם זה מוזק להמות. רק כשאדם ישן במדה כראוי, אזי תאוות המשגל בתוקפה וכהה, כי לא נחלש האש הנ"ל: ה"כל זה שמענו מתוך שיחותיו הקדושים, ותוכן כוונתו בזה לא ביאר היטב, אך כפי מה שהבנתי משיחתו, הכוונה שאין מועיל שום עצה למעט תאוות ניאוף ע"י איזה תחבולה, כי מוזק להמות. כי ה' אפשר להחליש התאוה ע"י מיעוט שינה או ריבוי שינה, אבל שניהם מוזיקם להמות. ע"כ **אין חכמה ואין עצה כנגד** [ד] זה, רק להתחזק להיות גבור לכבוש את יצרו, וה' יעזור לו למלך תאוה זאת מאתו :

רנד [ה] **עינים** הם דברים עליונים וגבוהים מאד, והם רואים תמיד דברים גדולים ונוראים. ואם ה' האדם זוכה לעינים כשרים [ו], היה יודע דברים גדולים רק ממה שעייניו רואות, כי הם רואות תמיד, אך שאין יודע מה רואה. כמו למשל כשמעבירין דבר לפני עיני האדם כהעברה ובמהירות גדול, ואזי אין האדם יודע מה ראה, והנה אף שבשעה שהעבירו הדבר לפני עיניו, בוודאי ראה אותו בראיה גמורה, עכ"ז אין יודע מה ראה, כי אף שעייניו ראו הדבר בשלימות, עכ"ז מחמת המהירות לא ה' פנאי בכדי שיביא הראות להדעת שידע מה ראה. כי לידע הדבר שראה זה תלוי בדעת, ולזה צריך קצת זמן, שישחא קצת הדבר הנראה לפני עיניו, בכדי שיבוא ויושיט כח הראות להדעת את הדבר הנראה, כדי שידע בהדעת מה ראה, ומחמת המהירות לא ראה הדבר רק בכח הראות, אבל לא היה זמן להושיט הדבר להדעת, ועל כן אינו יודע מה ראה. וכן האדם רואה בעייניו תמיד דברים גדולים [ז(היינו מראות וחזיונות) אך שהוא כמו שמעבירין לפניו כהעברה בעלמא ובמהירות גדול, על כן אינו יודע מה ראה כנ"ל, [ח] והכן [ט]:

רנה [י] **כשהאדם** הוא מאמין בהצדיק בלי שום דעת, אפשר לו ליפול מהאמונה, כי מאמונה לבד אפשר ליפול, אבל אם יש לו גם דעת שמכין גם בהדעת, אזי א"א לו ליפול :

רנו [יא] **שם אתה**י מסוגל על הים [להכנע הגלים [יב], והסוד (תחלים פט) **בשוא גליו אתה תשכחם** [יג].

רנג רנד רנה רנו רנז רנה נט ס

מוהר"ן קיה.

רנז [יד] (דברים כג) **כי תבוא**י **בפרם רעך וכו**י. על פי מעשה וכו', שהניחה לו אמו צוואה שמי שאינו יכול לסובלו לא יניחנו להיות אצלו, ואם לאו יצטרך לעזר מהרחוקים על הקרובים אצלו וכו'. [יאויתבאר במ"א][יב] כי כשאוכל יותר מצרכו זה המאכל מוזק לו. כי כל דבר יש לו שורש שיש לו חיות ממנו, כגון הסמים יש להם חיות ממה שהאדם לוקח אותם לרפואה, וכן המאכלים יש להם חיות מזה שהאדם אוכל אותם ומקבל חיות מהם, מזה יש חיות להמאכלים. אבל כשאוכל יותר מצרכו אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאלו הניחו האדם לתוך כלי, שבוודאיי אינו מקבל חיות משם. וע"כ המאכל מבקש לו חיות להחיות עצמו ואזי הוא מוציא החיות של האדם ועי"ז הוא מוזק להאדם, ומחמת זה נצטרפין עמו אפי' שאר המאכלים ומוזיקם לו. וזה **ואכלת כנפשך שבועך**, לא יותר. וזה **ואל בליך לא תתן**, היינו שלא תאכל יותר מצרכך, שזה דומה כנותן לתוך הכלי מאחר שאין צריך לו כנ"ל :

רנה [יג] **כשיש** מחלוקת על האדם יכולי"ז לחמות אותו מדרך הש"י ולהפילו ממדרגתו ח"ו. וזה שהתפאר דהמע"ה (תחלים קיט) **רבים רודפי וצרי, מעדותך**י **לא נמיתי**, שאף שהי' עליו מחלוקת רבים, עכ"ז לא נטה מדרך הש"י [יד] :

רנט [יט] **כשאדם** מתבודד ומפרש שיחתו וצערו לפני הש"י, ומתודה ומתחרט על גודל הפגמים שעשה, אזי גם השכינה כנגדו מפרשת לפניו שיחתה וצערה ומנחמת אותו, כי כל פגם ופגם שפגם בנשמתו, פגם אצלה ג"כ ככיכול. וזה בחי' (דברים כו) **את ה' האמרת וה' האמירך וכו**'. והיא מנחמת אותו שתבקש תחבולות לתקן כל הפגמים :

רס [קלא] **השם** הוא הנפש, כמ"ש בהתורה היכל הקודש ל"כנסם' (נט) ע"ש. בבחי' [כג] **נפש חיה היא**י **שמו** ע"ש. ויש בבחי' זו מסירת נפש: כי יש עשרה הרוגי מלכות שמסרו נפשם על קידוש השם[כד] בשביל יהוד קוב"ה ושכינתו' כידוע, שעיקר היחוד ע"י מסירת נפש [כז]. והם ראו באותן הדורות, שא"א לתקן ולעשות יחודים למעלה כ"א על ידי נשמותיהם, ע"כ מסרו נפשם על קידוש השם [כז], כי כשהנפשות עולות למעלה ע"י מסירת נפש, אזי הם חוזרים להשכינה, כי משם יצאו, כי ישראל הם **חלק אלוה ממעל** [כח] ממש, שהם חלקי השכינה ממש, בבחי' **העמוסים מני בטן** (ישעי' מז) וכשהם חוזרים להשכינה, אזי השכינה מתפארת חזי כמה ברא קאתינא לגבך [כט] (זוהר ויקרא יג). ואזי מתעורר השתוקקת' עליון ונעשה יחוד כידוע [לא]. ולפעמים בא לצורך זה הריגה ח"ו, שנהרגין ח"ו כמה וכמה נפשות מישראל, כדי שיהי' יחוד ע"י נפשותיהם העולות למעלה, כי לפעמים צריכין אל היחוד הרבה נפשות מאד הם ושלים, ע"כ בא הריגה ח"ו.

אחרי פטירת הרב הג"ל (חיי מוהר"ן סימן ל) וביאור הענין עיין בפל"ח כאן הובא בבש"ק ח"א סימן רכא. ובחי' מוהר"ן סימן קלו בהגות המעתיק שם. (אלף ת"ה גבורות אלה נזכר גם בסוף תורה ו' תנינא בזהר נשא קולו).

י' עיין זוהר נח דף סט: ובמקדש מלך שם (בספרים ישנים נדפס המקדש מלך בדרך קצא. [ועיין פרפראות לחכמה על תורה זו ביאור זוהר והמקדש מלך הג"ל ומה שביאר עפ"י פע"ח שער הסליחות פ"ח ד"ה אפים מש"כ שם בסוגרים. ועיין שער הכוונות עמידה דרוש ה' אתה גבור] וראה פרש"י תשכחם תשפ"ל.

^א לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^ב מתולד - תנא

^ג בתולד - וי'

^א בתקפא הוסיף כאן בסוגרים (עיין בסוף הספר שם יתבאר מעשה זאת) (וצע"י כי לא נמצא שם), וכן העתיק בתולד וגם שם לא נמצא בסוף הספר, ומתולדו נמחק וכתוב (ויתבאר במ"א)

^ב בהוראת זקני אנ"ש המעשה לא נדפס (ומה שנמסר בע"פ ראה בחי"מ השמטות אות פ) ומה שנספרים בע"פ אמר ראב"ן שאינו נכון. את הצוואה צייתה אם רבינו לרבינו. ועיין שער שיש"ק ח"ג אות נב מה ציותה. ועיין שיש"ק חדש ח"ג אות תרטס

^ג מתולד - שבודאי

^ד המשך הפסוק הג"ל בתחילת התורה

^ה לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^ו מתולד - יכולים

^ז מתולד - מעדותך

תורה אור
תורה רנו
תהילים פט י' אתה מושל בגאות תים בשוא גליו אתה תשכחם:

תורה רנו

דברים כי תצא כג (כה) כי תבא בפרם רעך ואקלף ענבים כנפשוך שבעך ואל פלךך לא תתן: ס

תורה רנה

תהילים קיט (קנו) רבים רפי וצרי מעדותיך לא נמיתי:

תורה רנט

דברים כי תבוא כו (יו) את יקון האמירך היום להיות לך לאלהים וקלכת בדרךיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו: (יח) ויקון האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו:

תורה רס

בראשית ב (יט) ויצר יתה אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו:

איוב לא (כ) ומה חלק אלוה מפעל ונחלת שדי מפורמים:

ישעיה מז (ג) שמעו אלי בית יעקב וכל שארית בית ישראל העשסים מני בטן תשאים מני רחס:

^[1] משמע שחזקות בין הלויקים היא דבר מעל הטבע שע"כ זוכים עי"ז ללמעלה מהטבע

^[2] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[3] גם בדפורי ותולד – התבערת, ומתולד – התבערות

^[4] שבילי אמונה נתיב חמישי סוף השביל השישי ד"ה אמנם רבוי השינה

^[5] נוסף בתקפא

^[6] לשו"כ משלי כא ל'

^[7] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[8] עיין חיי מוהר"ן תקט

^[9] ביאור של מוהר"נית בתקפא

^[10] עיין גם תורה סה אות ג'

^[11] ועיין ככבי אור שיחות וספורים את לב שלפעמים מכה שמגיע לזוכים מגיע גם לבליתי וזוכין

^[12] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[13] זמן ומקום אמירת התורה לא ידוע, אבל אולי ניתן לשער שהיה בשנת תקנה בדרך לא"י או נודע לרבינו הסוד הזה בכפר סאקילע ומשם נסע לניקולייב ומשם לחרסון שם אמר כמה תורות בעינין יקם סערה לדממה כמה ימים לפני שבועות.

^[14] בדפורי- אית"ה

^[15] גם בדפורי – להכנע, בתולד ומתולד - להכניע

^[16] שם "אתה" המבואר כאן גילה רבי מנחם מענדל מויטעפסק שהתגלה לרבינו בכפר סאקילע בדרכו לארץ ישראל (שנת תקנח עשר שנים

מאמר שם אתה מסוגל על הים

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

שם אתה מסוגל על הים להכניע הגלים: (קל"מ השלם)

השם "אתה" מבואר בוודאי ובהאריז"ל שרומז לאלף ותר"ה גבורות היוצאים מחרון אף ה' על הרשעים, ומתפשטים אל המלכות להענישם. וכשנסע רבנו לא"י התגלה לו נשמת צדיק גדול רבי מנחם מנדל מויטעפסק וגילה לו סוד כיצד להכניע את גלי הים בשעת סערה, שע"י חמש פתקאות שכתוב עליהם "ורב חסד" אפשר לעורר אלף ותר"ה חסדים שבמדת ורב חסד שבי"ג מדות של רחמים של הקב"ה כנגדם ולהכניעם. השם "אתה" מובא בספרים ששומר ממזיקים, וכאן מתבאר כיצד הוא מסוגל גם להציל מגלי הים, אבל לא כפשוטו אלא באופן מיוחד שהוא משמש רק בכוונה ואילו בנגלה נכתב "ורב חסד".

שיחות

בעת שנסע לארץ-ישראל, בתחלת נסיעתו מביתו, שבת בקהלה סקאליע, ושם ראה את הצדיק המפרסם, מורנו הרב מנחם מענדל זכרנו לברכה, מויטעפסק, שנפטר בארץ-ישראל במפרסם, וגלה לו, ששם אתה מסוגל על הים, כמובא בליקוטי א' בסימן רנ"ו, כמו שכתוב: "בשוא גליו אתה תשפחם": (- חיי מוהר"ן, סימן ל').

בעת שנסע לארץ-ישראל, בתחלת נסיעתו מביתו, שבת בכפר סאקילע, ושם ראה את הצדיק המפרסם, מורנו הרב מנחם מנדל מויטעפסק, וגלה לו, ששם אתה מסוגל על הים, כמובא בספרו בסימן רנ"ו, כמו שכתוב: "בשוא גליו אתה תשפחם". ויש עוד בזה לספר מה ששמעתי בשמו, ואיני זוכר עתה, וצריכין לחקור אצל אנשי-שלומנו, ששמענו מרבי שמעון בזה.

אמר המעתיק (הרב מטשערין זכרנו לברכה): שמעתי מאיש אחד, ששמע מרבי שמעון (תלמידו המובהק ושמשו של רבינו זכרנו לברכה בעוה"ז ובעוה"ב), שהפריש הוא כהן: שאתה ראשי-תבות אל"ף תי"ו ה"א, על-כן צריכין לכתב חמשה מכתבים, שקורין קוויטליך, ועל כל קוויטל יכתב שתי תבות "ורב חסד", שגמטריא שלהם היא ארבע-עשרה מאות, שהיא אל"ף תי"ו ואלף וארבע מאות, כי "ורב חסד" גמטריא מאתיים ושמזנים, וחמש פעמים מאתיים ושמזנים עולה אלף וארבע מאות, והחמשה קוויטליך הם ה"א, וזה הוא שם "אתה". ובשעת הרוח-סערה חס ושלום ישליך חמשה קוויטליך שכתוב בהם "ורב חסד" לתוך הים, ובדאי יועיל. ורבי שמעון אמר, שהוא בעצמו השתמש בזה והועיל לו מאד, וקדם שנסע פעם שניה לארץ-ישראל היה פה ברסלב, והלך להסופר וכתב לו כמה קוויטליך הנזכר-לעיל על גויל ובכתב אשורית: (- חיי מוהר"ן, סימן קל"ו; וכן הביא בפל"ח על תורה זו, עיי"ש עור).

"שם אתה מסוגל על הים" וכו'. - בעת שנסע לארץ-ישראל בתחלת נסיעתו מביתו, שבת בקהלה סאקילע (הנקרא עכשיו וואזנישענסק), ויש בזה ספור שלם בין אנשי-שלומנו איה רבנו זכר-צדיק לברכה ראה אז ברוח קדשו שיהיה המקום הזה ישוב גדול לאחר זמן, וכן נתקיים בימינו אלה שנים רבות אחר פטירתו זכרנו לברכה. ושם ראה את הצדיק הקדוש המפורסם וכו' מוהר"ר מנחם מענדל זכרנו לברכה מויטעפסק אחר פטירתו הקדושה שנפטר בארץ-ישראל, ושם גלה לו ששם אתה מסוגל על הים וכו', כמובא בפנים: (- פל"ח תו' זו; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף רכ"א).

פעולת הצדיק להרב שיק ז"ל. - קצד. ורבנו ז"ל אמר אז בכפר סאקילע, שהמקום הזה עוד יהיה בימים הבאים ישוב גדול. (וכן נתקיים אחר שנים רבות, שאחר פטירתו נעשה מכפר זה עיר גדולה ונקרא עכשו ואזנישענסק).

קצה. ושם בכפר סאקילע נתגלה אליו הצדיק הקדוש ר' מנחם מענדל מויטעפסק (שנסתלק בעשר שנים קדם בשנת תקמ"ח), וגלה לו כי שם "אתה" מסוגל על הים להכניע הגלים, והסוד (תהלים פט, י): "בשוא גליו אתה תשפחם". (עין ליקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רנו, שצריך לקח חמש פתקאות, ולכתב על כל אחת תיבת "ורב חסד", וזה עולה ר"פ ומאתים ושמזנים), וחמש פעם ר"פ ומאתים ושמזנים הם אל"ף תי"ו ואלף וארבע מאות, וחמש פתקאות הם ה' וחמש וגי' וזה א"ת. ובשעת הרוח סערה יורק החמש פתקאות אל הים, ויעמד הרוח סערה).

קצו. ומכפר סאקילע נסע רבנו ז"ל לעיר ניקוליב. ותכף-וימיד בשבא לעיר, מצא שם ספינה טעונה חטים, שנוסעת לעיר חרטון. ונתישב לנסע עם הספינה הזו עד חרטון. והגיע לעיר חרטון כמה ימים קדם שבועות, ואמר שם תורות נפלאות על פסוק (תהלים קו, כט) "נקם סערה לדממה", ועוד כמה תורות. והיו שם אנשי הרב מליאדי והביאו לפניו תורות הרב, וסתר דבריו לפני אנשיו והראה להם, שאינו כן כמו שאמר.

לקוטי הלכות

קושיות

א. צ"ע מדוע הבעש"ט לא השתמש בסגולה זו כשנסע לא"י? צ"ע האם רבי מנחם מנדל מויטפסק ידע סוד זה בחייו או שנודע לו כשהיה כבר בג"ע וירד להודיע לרבנו כשנסע לא"י. בחיי מוהר"ן מבואר שרבנו שבת בכפר סאקליע ושם ראה את רבי מנחם מנדל מויטפסק צ"ע הלשון שם ראה האם הכוונה להתגלות ממש או שהתגלה בחלום.

ב. בנסיעת רבינו לא"י היה רוח סערה גדולה מאד מאד והספינה היתה בסכנה גדולה כמבואר בשבחי הר"ן סדר נסיעתו אות יד/ב² ושוב שם באות טו מסופר שאחרי כמה ימים עוד פעם נתעוררה עליהם סערה גדולה. וגם כשהגיעו ליפו שוב התגברו גלי הים ורצו להפוך את הספינה. צ"ע מדוע לא מסופר שעשה את הסגולה הזו המבוארת כאן, הרי קיבל אותה מהרמ"מ מויטפסק באותה נסיעה בכפר סאקליע לפני שנסע על הים.

ג. "אתה תשבחם" צ"ע הרי שבח הוא מנשא ומחשיב את המשובח ואיך נהפך בפסוק הזה להשפלה דייקא? ומדוע לא ציטט רבנו את ראש הפסוק "אתה מושל בגאות הים". שם לכאורה מבואר שעוד לפני שמתנשאים הגלים כבר שם "אתה" מושל בהם.

ד. העצה המבוארת כאן שע"י שמעורר את מדת ורב חסד ממתיק את אלף ות"ה דיני המלכות צ"ע, מתורה קה וכן בתורה קצח מבואר שקשה מאד לעורר את הרחמים גדולים שבאריך אנפין שם הי"ג מדות של רחמים, וע"כ העצה להתפלל לזעיר אנפין שיעורר רחמי אריך או לעשות משעה של מסירות נפש שעולה עד אריך אנפין ומעורר אותו להמשיך רחמים לזעיר אנפין. וכיצד יתכן שע"י מעשה פשוט כל כך שכותב חמש פתקאות של ורב חסד ומשליך לים נמתקים כל הדינים.

ה. מהמבואר בתורה והפל"ח כאן נראה ששם אתה רומז לאלף ות"ה גבורות, שאותם צריך להמתיק, וצ"ע מדוע רבנו אומר ששם אתה מסוגל על הים? לכאורה צ"ל ששם "ורב חסד" מסוגל על הים. שהרי אדרבה שם אתה הוא הגורם לסערה ולא משקיט אותה. אבל באמת שם אתה הוא שם שידוע למקובלים שמושיע בעת צרה ויסודו בספר הפליאה שכהצדיק עובר בגהנם להוציא נשמות הקב"ה שולח מלאך שרושם על מצחו שם את"ה ועל ידו הוא ניצל מהמזיקים ששם. הביאו הר"ש מאוסטרופאלי בספרו ליקוטי שושנים³ וכתב שלדעתו ספר הפליאה קיבל

² שבחי מוהר"ן - סדר נסיעתו לא"י אות יד - ובלכתם על הים היה רוח סערה גדולה מאד מאד שקורין (אפריטינע גדולה מאד), והיתה הספינה בסכנה גדולה. "עלו שמים ירדו תהומות" וכו' (תהלים ק"ז) ולא היה עוד בלב איש מהם להנצל מן המיתה. והיו צועקים כולם אל ה'. והיתה לילה אחת כמו יום הכפורים ממש, שהכל בוכים ומתוודים ומבקשים כפרה על נפשם. ואמרו סליחות ושאר דברי תפלות ותחנונים: ורבנו זכרוננו לברכה, היה יושב דומם. והתחילו כמה אנשים לומר לו מפני מה הוא שותק בעת צרה כזאת? ולא השיב. אך אשת הרב דקהלת קדש חאטין. שהיתה מלומדת ובכחה וצעקה כל הלילה, והתחילה היא גם כן לומר לו כאלה. מפני מה הוא דומם. וכמדומה שקלל אותה. ואמר לה: הלואי הייתם שותקים גם אתם. היה טוב לפניכם ובזאת תבחנו. אם אתם תשתקו ישתק הים מעליכם גם כן. וכן היה ופסקו מלצעק ושתקו. ואזי מיד כשהאיר היום "יקם סערה לדממה ויחשו גליהם וישמחו" וכו' (תהלים ק"ז): עוד שם אות טו ואחר יום או יומים נשארה הספינה, בלי מים שראויין לשתייה. וכו'.... ונתעורר עוד הפעם רוח סערה גדולה, והביא הספינה אחר שני מעת לעת לארץ הקדושה לספר ירושלים, לעיר הקדש יפו.

³ ראה בספר ליקוטי שושנים לרבי שמשון מאוסטרופאלי - בפליאה דר"ג קרא תת"ן חדרים יש בגיהנם כמנין תכל"ת ובאלו חדרים צריך לילך אפילו צדיק גמור לתקן ולהעלות נשמות של רשעים כמבואר בזוהר בכמה מקומות. והנה כאשר בא הצדיק לתת"ן חדרים אינה צריך לפחד מן המזיקין כי תק"ף חדרים אינם תוקפא דינא, ממילא הנשאים ר"ע חדרים, וכשם כן הם שהם רע, ובאם היו הצדיקים הולכים שם בלא שמירה אזי היה יכול להיות שהיו ניזוקים מגדרוני נימוסין טהורין, אזי הולך מלאך אחד ושמו יהוש"ע ובידו שעוה וכותב על מצחו השם הנקרא אתה, ואז אפילו הולכין באלו ר"ע חדרים אין שטן ואין פגע ר"ע. ולדעתי זה סוד גילה לנו דהמעה תהלים כ"ג גם כי אלך בגי"א צלמו"ת לא אירא רע רזא דמילתא גי"א צלמו"ת גימטריא תק"ף ר"ל גם כי אלך בגי"א צלמו"ת בתק"ף חדרים מן תת"ן שהם אינם תוקפא דינא ממילא הנשאים ר"ע מ"מ לא אירע רע מאותן ר"ע חדרים כי את"ה עמדי, ר"ל השם של את"ה עמדי שכתב על מצח הצדיק. ומי כותבו, ומפרש ע'מדי ש'בטך ו'משענתך ה'מה ר"ת אותיות שעו"ה. ולמפרע ר"ת דהיינו ע'מדי ש'בתך ו'משענתך ה'מה י'נחמוני ר"ת יהושע הנ"ל שהוא כותב. והענין פלא שהכל מרומז בקרא והאל (יבאר צעדי) ויכפר בעדי):

ועיין ספר דבש לפי (לחיד"א) - מערכת ג אות ב. הביא את דברי הר"ש הנ"ל, וכתב - בלקוטים שבספר קרנים דפוס אמשטרדם ש' תקכ"ה ובספר רפדוני בתפוחים דף כ"ה הביא הקדמה הנז' מהמקובלים ופירש הוא ז"ל מקצת פסוק גם כי אלך ונסתפק אם שמע פירוש זה ולא סיימה קמיה שהוא פירוש הרב מהר"ש הנז' ביתר שאת ושם בהקדמה יש מעט תוספת כי בתק"פ חדרים אין פחד כי יש להם בושה מת"ח ומוקנים אנשי מעשה וכו' ע"ש:

ראה בני יששכר כסלו טבת מאמר ד' אות טג בענין נוסח התפילה שאומרים בחנוכה על הניסים - ו"אתה" ברחמיך הרבים, שהכוונה לשם "אתה" הידוע. ועי"ש אות טג) אחרי שציטט את דברי הפליאה ודברי הר"ש מאוסטרופאלי. כתב - ועיין מה שכתבתי במאמרי השבתות (מאמר ח' אות י"ז), הרי לך שהשם את"ה מסוגל לעמוד נגד הרעים בחציפות שאין להם בושה מן בעלי תורה, והנה לפי"ז יש לרמוז ג"כ בנוסח ההודאה, שעמדה מלכות יין הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך, חציפות מופלגת באין בושה מן התורה ולומדיה, ועל כן תמצא לרז"ל נחשת זו מלכות יין (הבאתי לעיל סימן נ"ה), וכן הוא בחלום נבוכדנצר, והוא מורה על חציפות על דרך הכתוב ומצחק נחושה (ישעיה מח ד), ובביבול הש"י חוקק על ישראל להאיר בפניהם שם את"ה, וז"ש ואתה ברחמיך הרבים (וכן אומרים בנוסח ההודאה דפורים), ויש לרמוז הדבר בתורה, פרשת תרומה מסיימת בתיבת נחשת (שמות כו יט) שהוא רמז על מלכות יין,

את הסוד הזה מדוד המלך כמ"ש (תהלים כג) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי "אתה" עמדי. כמבואר בדבש לפי של החיד"א.

ו. ראיתי מבארים^{1/} שמזה נלמד דכאשר מתגברת מדה"ד יש להתחבר ולהתרכז במידת החסד ודוק. צ"ע אם באמת כל חסד מועיל? או דווקא רוב חסד? ועיין תורה ס' שהצדיק הוא בחי' רוב חסד ואולי התקשרות לצדיק מועיל לזה.

הקדמה

כשרבנו נסע לארץ ישראל בקיץ שנת תקנ"ח שבת בדרכו בכפר סאקילע^{2/} שם התגלה לו הרב מנחם מגדל מויטעפסק זצ"ל (שהסתלק בא"י בשנת תקמ"ח) וגילה לו סוד כיצד להשבית סערה בים ע"י שכותב על חמישה פתקים תיבות "ורב חסד" ומניח אותם על מי הים.

רבנו כאן בתורה לא מזכיר כלל את עניין החמש פתקאות דהיינו כיצד הדבר נעשה למעשה, אלא רק ברמז את הסוד והכוונה הנסתרת שעל ידו יש כח בפתקים האלה שיהיה הים נח מזעפן. ואומר שהכל רמוז בשם הקדוש "אתה"^{3/} שבכוחו להכניע גלי הים, והוא רמוז בפסוק "בשוא גליו אתה תשבחם" (פרש"י תשפילם).

הטשרינער רב מספר שהסוד בשלימות היה ידוע לרבי שמעון המשמש של רבנו וממנו שמעו אנ"ש את הסוד וגם שהוא בדוק ומנוסה, ומהם שמע הרב מטשערין וכתב בפל"ח ש"אתה" ר"ת אלף ת"ה, (דהיינו מספר 1405) ועל כן צריך לכתוב על חמש פתקאות "ורב חסד" כי הוא גמ' 280 וכפול חמש הוא 1400 ועם החמישה פתקאות הם 1405 דהיינו אלף ת"ה הנ"ל. נמצא חמש פתקאות של רוב חסד רומז לשם אתה שהוא מסוגל על הים להכניע הגלים.

המדה "ורב חסד" היא השביעית מ"ג מדות של רחמים שבאריך אנפין, שנתגלו למשה רבנו אחרי חטא העגל^{4/}, (וראה תורה ס' ש"ורב חסד" הוא הצדיק והוא בעתיק. ונראה שהיא הרחמים הגדולים שעליהם מדבר רבנו בתורה קה)

מה שביאר הפל"ח ש"ורב חסד" גמט' פר, לכאורה הוא תרתי דסתרי, כי ידוע שפ"ר, הם דינים קשים שרש לכל הגבורות שבעולם^{5/}, כי הם גמ' של חמש אותיות מנצפ"ך (280=40+50+90+80+20) שהם חמש אותיות כפולות והן בסוף תיבה ורומזות לדיני המלכות. (כמבואר במקום אחר שהכפל רומז למלכות כמו המכפלה (אימרא) שבסוף הבגד לחזקו. וכן השם בן שהוא במלכות המילוי שלו הוא אותיות כפולות יוד הו הו הו הו). נמצא שדווקא "ורב חסד" שהוא חסד גדול במיוחד^{6/}, רומז לדינים קשים.

ונראה שזה בחי' משיח גמט' נחש, כי בכוחו להכניעו. על כן דייקא בשעת הדין הקשה של סכנת טביעה בים הסוער, והגלים הרוצים לשטוף ולהטביע את הספינה, ממתיקים ומשפילים אותם ע"י חמש פתקאות שבנגלה כתוב בהם "ורב חסד", ובתוכם רמוז הכוונה דהיינו שם "אתה" שרומז לאלף ת"ה דינים, שנכניעים ע"י חמש "ורב חסד" הנגלה שהוא במספר שווה להם.

כי בודאי התנשאות הגלים להטביע את הספינה היא ע"י קטרוג נורא שיש על הנמצאים בה, ואין להם מספיק זכויות כדי להנצל. ומדת רוב חסד היא התעוררות החסד מ"ג מדות של רחמים עליונים מאד באריך אנפין ובפרש"י לצריכים חסד שאין להם זכויות כל כך. וזה גילה הרמ"מ מויטעפסק לרבנו שע"י שם "אתה"

וסמך ליה ואתה תצוה (תחבר עמהם לצוותא) את בני ישראל תחבר עמהם שם את"ה, ואחר כך נרמז מצות נר חנוכה ויקחו אליך שמן זית זך, וכמו"ש לעיל (מאמר ב' אות ב') בשם הקדוש הרוקח ז"ל:

הובא גם בספר מאורי חיים (לרבי חיים מאיר הגר) ח"ג (עמ' קמט מהדו' בני ברק תשלג) ועיין עוד שם עמ' רו באריכות יותר ושוב שם עמ' רלט.

¹ ביאורים והערות להרב יהודה שינפלד

² סאקילא – עם הכולל ושש תיבות גמט' 278, דהיינו פר חסר 2

³ בדרך כלל שמות קדושים בעלי ג' אותיות הן צרוף אחד מע"ב צרופים של שם ע"ב הקדוש שיוצא מג' פסוקים בפרשת וישלח כידוע. אבל השם אתה לא נמצא שם. אבל הוא שם קדוש שמציל ממוזיקים כנ"ל בספר הפליאה שהביא הר"ש מאוסטרפליא וכתב שלדעתו מקורו בתהילים דהיינו דוד המלך. ונזכר בזוהר לקמן שרומז לאלף ת"ה גמט' של 1405 דינים המתגברים בשעת חרון אף מחטם הקב"ה ויורדים ומתפשטים בו וממנו למלכות להעניש את הרשעים כמבואר באדרא רבה.

⁴ שמות פרק לר (ה) ויָרֵד יָדָו בָּעֵנָן וַיִּתְּצֵב עָמוּ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יָדָו: (ו) וַיַּעֲבֹר יָדָד עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא יָדָד אֶל רְחוֹם וַחֲנוּן אָרָף אִפְּיָם וְרֹב חֶסֶד וְאַמֶּת: (ז) נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשָּׂא עֶז וְנִפְשָׁע וְחִטָּאָה וְנִקְחָה לֹא יִנְקָה פֶקֶד עֶז וְאָבוֹת עַל בְּנֵים וְעַל בְּנֵי בְנֵים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים:

רש"י – ורב חסד – לצריכים חסד שאין להם זכויות כ"ב (ר"ה יז): שפתי חכמים על רש"י – כלומר מדכתיב רוב חסד משמע שאע"פ שחטא ואין זכויותיו יכולין להגן עליו לפי שהם מועטות הוא מטה כלפי חסד ומרחם עליו.

עיין ראש השנה דף טז: יז. בברייתא שם ב"ש אומרים שבינונים דהיינו שיש להם מחצה עבירות ומחצה מצוות, יורדים לגהנם ועולים כמ"ש מוריד שאול ועל. וב"ה אומרים ורב חסד שכיון שהם מחצה על מחצה הקב"ה ע"י מדתו מדת רוב חסד מטה כלפי חסד כמ"ש דלותי ולי יהושעי. פרש"י – מטה כלפי חסד. הואיל ומחצה על מחצה הם, מטה את ההכרע לצד זכות ואין יורדין לגיהנם:

⁵ שער הכוונות – דרושי העמידה דרוש ה – והענין הוא כי הנה כל הגבורות ניתנות אל המל' והנה הם ה' גבורות מנצפ"ך שהם שורש לכל הגבורות שבעולם המתפשטות מהן לאין קץ לאלפים ורבבות האמנם בכללותם הם אלף ות' וה' לסיבה הנז'.

⁶ לק"ה מתנה הלכה ג אות יא – וְהָהָא הָחֶסֶד הוּא בְּחִינַת 'מַדְכִּי' שְׁהוּא בְּגִמְטְרִיא 'וְרֹב חֶסֶד' (סִימָן ט), כִּי הוּא חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, שְׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנֶּעְלָמָה, שֶׁתְּמִיד הַתּוֹרָה הִזָּאת בְּהֶעֱלֵם, וְעַכְשָׁו בְּפִזְרוֹת נִתְגַּלָּה הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה.

שמתעורר ע"י החמש פתקאות שכתוב בהן "ורב חסד", אפשר לעורר את החסד הנפלא הזה ולהמתיק את הדין. וכמבואר בגמ' ר"ה יז. שבינונים מצד הדין צריכים לרדת לגיהנם כדעת בית שמאי, אבל הלכה כבית הלל שע"י מדת ורב חסד מטה הקב"ה כלפי חסד ומצילם.

עד כאן ההקדמה

תורה רנו [יא]

בדרכו של רבנו לארץ ישראל עבר בכפר סאקילע ושם נתגלה לו רבי מנחם מנדל מויטפסק זצ"ל שנפטר עשר שנים קודם, וגילה לו סוד כיצד להנצל מסכנת הים הסוער.

שם אתה"י מסוגל (גם/י) **על הים ילהכנע הגלים** [טו], דהיינו לכתוב תיבות "ורב חסד" על חמש פתקאות ולהשליכם לים הזועף. כי "ורב חסד" גמט' פ"ר, שהם שרש לכל הגבורות והדינים היוצאים מחמש אותיות מנצפך גמט' פ"ר. וחמש פעמים פ"ר עם החמש פתקאות הם מספר אלף ארבע מאות וחמש/טו. שרמוז בשם "אתה" שהוא אלף ת"ה, דהיינו אלף ארבע מאות וחמש. נמצא ששם אתה רומז לחמש פתקאות שכתוב בהם "ורב חסד" שהיא מידה מ"ג מדות של רחמים/י, שע"י שחמש פתקים של ורב חסד שווים לאתה במספרם דהיינו אלף ת"ה כנ"ל, (ועוד שב"ורב חסד" בעצמו גם יש בו אלף ות"ה חסדים (כמ"ש המהר"ח בשם האריז"ל/ל"י), היא ממתיקה את אלף ארבע מאות וחמש דיני המלכות שעוררו את גלי הים להתנשא כדי להטביע את הספינה ונוסעיה.

^א ראש השנה דף טז: – תניא ב"ש אומרים ג' כתות הן ליום הדין אחת של צדיקים גמורין ואחת של רשעים גמורין ואחת של בינוניים צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לגיהנם שנאמר (דניאל יב-ב) ורבים מיישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם בינוניים יורדין לגיהנם (דף יז.) ומצפצפין ועוליין שנאמר (זכריה יג-ט) והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב-ו) ה' ממית ומחי מוריד שאול ויעל ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהם אמר דוד (תהילים קטז-א) אהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושיע.

^א זמן ומוקם אמירת התורה לא ידוע, אבל אולי ניתן לשער שהיה בשנת תקנ"ה בדרכו לא"י או נודע לרבנו הסוד הזה בכפר סאקילע ומשם נסע לניקולייב ומשם לחרסון שם אמר כמה תורות בענין יקם סעיה לדמנה כמה ימים לפני שבועות.

^ב בדפדפן - איתיה

^ג **כמבואר לעיל בקושיות**, עי"ש שגם דוד המלך כשאמר בתהלים כג "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה" עמדי, התכוון לשם אתה שישמור עליו. ובספר הפליאה (בנוסח שבידינו לא נמצא) מבואר שע"י השם הזה ניצול הצדיק מהמויקין כשיורד לגיהנם להוציא נשמות.

^ד גם בדפדפן – להכנע, בתולד ומתולד - להכניע

^ה שם "אתה" המבואר כאן גילה רבי מנחם מענדל מויטפסק שהתגלה לרבינו בכפר סאקילע בדרכו לארץ ישראל (שנת תקנ"ה עשר שנים אחרי פטירת הרב תנ"ל) (חיי מוהר"ן סימן ל) ובאור הענין עיין בפל"ח כאן וזבא בשיש"ק ח"א סימן רכא. ובחיי מוהר"ן סימן קלו בהגהת המעתיק שם. (אלף ת"ה גבורות אלה נזכר גם בסוף תורה ז' תנינא ובוהר נשא קלוי:)

^{טו} **שער הכוונות** – דרושי העמידה דרוש ה – וז"ש אתה גבור לעולם אדני כי המלכו הנק' אדני נגדלת עתה בשיעור קומתה שהם ד"ל אותיות השם הזה במילואו שה"ס שיעור קומתו של השם הזה. ונמצא כי מבח הארת בוכ"ו שהוא בגי' ד"ל נגדלה המלכו' ונעשית שם אדני בד"ל אותיות מילואו וגם נק' שם אגל"א העולה בגי' ד"ל. גם תכוין כי ר"ת אתה גבור לעולם אדני הוא בגי' י"ה במילואו ביודין יו"ד ה"י (א+ג+ל+א=ה=יוד+ה), ותכוין במלת אתה למ"ש באד"ר על פסוק וגבורותיך יגידו כי אלף וארבע מאות וה' גבוראן מתפשטן בחוטמא דז"א, ושם ביארנו כי הם מתפשטים ונשרשים בה' גבורות הנק' מנצפך, לפי שהנה הם ה' גבורות וכל אחד כלולה מכולם, נמצא שהם ה' פעמים מנצפך אשר עולה בגי' פ"ר, וה"פ פ"ר הם בגי' אלף וד' מאות ועם ה' (1405=280X5) גבורות, שרשים של כולם הם אלף ות' וה' גבוראן, וז"ס אתה גבור, כי הגבו' מתפשטות למנין אתה, שהם אלף ות' וה'. והענין הוא כי הנה כל הגבורות ניתנות אל המל', והנה הם ה' גבורות מנצפך, שהם שורש לכל הגבורות שבעולם, המתפשטות מהן לאין קץ לאלפים ורבבות, האמנם בכללותם הם אלף ות' וה' לסיבה הנו'.

^י **עיין פרי עץ חיים** דרושי העמידה דרוש ה' – בביאור מדת ורב חסד מ"ג מידות של רחמים – (הנה אמרנו בכוונת אתה גבור, שיש אלף ות"ה גבוראן, וכולם בשורש גבורה א' נזכר בזוהר, שהם פ"ד גבורות כנו' בעמידה. ושמעתי ממורי זלה"ה, שיש ג"כ אלף ות"ה חסדים, וכולם הם בשורש חסד א', שהוא ורב חסד, כי לכן נקרא בסופו ו' ורב חסד, ר"ל רב של חסדים, שכולם יוצאין ממנו. והנה ורב חסד, עולה פ"ר, והם סוד ה"ה, וכל חסד כלול מכל ה"ה, הרי ה"פ פ"ר גי' אלף ות', ועם ה"ח שהם השורש, הרי אלף ות"ה): **ורב חסד**. הנה אפים הנ"ל, סוד ק"ל בגי'. וכבר ידעת, כי כל ק"ל מצד הדין שהוא בנוקבא, והנה שם ק"ל שרשו הוא, יוד, יוד הא, יוד הא ואו, יוד הא ואו הא, כנודע. ואנו צריכין לחבר בו סוד הע"ב, שהוא סוד החסד, ואז נעשין ע"ב ק"ל, שהוא גי' ר"ב. והנה מלוי אלפין הוא בז"א, שהוא סוד הוא, וזהו ורב חסד. ואחר שנעשה כל זה אז הוא מתהפך לשם ע"ב דיודין, שהוא גי' חסד, וזהו ורב חסד:

^י **כמבואר בפרי עץ חיים** הנ"ל בסוגרים. והביאו הפרפראות לחכמה באות ב' – ושמעתי ממורי (הארי"י) ז"ל כי יש גם כן אלף תיו הא חסדים, וכולם הם בשורש חסד אחד שהוא ורב חסד וכו' והנה ורב חסד עולה פ"ר והם סוד הא חסדים, וכל חסד כלול מכל הא, הרי הא פעמים פ"ר גימטריא אלף תיו, ועם הא חסדים שהם השרש הרי אלף תיו הא:

והסוד הזה רמזו בפסוק (תהלים פט) ב'שוא גליו אתה תשבחם' (כ'). פשוטו של מקרא שדוד המלך אומר להקב"ה אתה תשפילם, ועין זוהר נח סט: כ"א כיצד הקב"ה משפילם/כ"ב. ועיין מקדש מלך שם/כ"ג ובפרפראות לחכמה אות ג' כ"ד שמבאר לפי זה את הזוהר באופן שאפשר שהזוהר כבר רמז לסוד הנ"ל ששם אתה מסוגל להכניע את גלי הים.

^ט **תהלים פרק פט (י) אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם:**

רש"י (י) בשוא גליו – בהנשא גליו. אתה תשבחם – תשפילם וכן (משלי בט) וחכם באחור ישבחנה (תהלים סה) משיב שרון ימים:

מלבי"ם/באור המלים/ (י) תשבחם – תשפילם כמו "משיב שרון ימים", ומשתתף עם שבח שגדרו משיב שרון ומטיבו כמ"ש לקמן (ק"ז א')

רד"ק – (י) אתה מושל. דיבר על העליונים כי הוא מושל עליהם. ועתה מדבר על התחתונים הגאים והחזקים, והם מן הברואים הנוראים. ופירוש גאות הים, שהמים גבוהים על הארץ, כמו שפירשנו במזמור ל"ג בפסוק כונס כנד מי הים. ואמר אתה מושל, כלומר, המים בגאותם היה בטבעם לצאת על הארץ, והאל מושל עליהם ועצר אותם ושם להם חול גבול. ופירוש בשוא גליו, בהתרומם, והוא כמו בנשוא, חסר פ"א הפועל. אתה תשבחם. תשקיטם, וכן (מזמור סה, ז), משיב שרון ימים. ואפשר שאמר זה על קריעת ים סוף. או אמר כי כן יעשה בכל זמן, כמו שאמר (מזמור קז, בט), יקם סערה לדממה ויחשו גליהם. או פירושו כמו חצי הפסוק הראשון, כלומר, בהתרומם גלי הים שידמה שיצאו לחול ליבשה, כשיגיעו לשפה אתה תשקיטם:

^כ **עין זוהר נח דף סט: ובמקדש מלך שם** [בספרים ישנים נדפס המקדש מלך בדף קע"א. ועיין פרפראות לחכמה על תורה זו ביאור זוהר והמקדש מלך הנ"ל ומה שביאר עפ"י פס"ח שער הסליחות פ"ה ד"ה אפים מש"כ שם בסוגרים. ועיין שער הכוונות עמידה דרוש ה' אתה גבור] וראה פרש"י תשבחם תשפילם.

^{כא} **זוהר נח דף סט: –** ומפרש עוד את ענין המתקת דיני המלכות ע"י היסוד ואמר **כתוב אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם** (פי' הפסוק, אתה מושל בגאות הים הקב"ה מושל בחזקת וגאון הים, בשוא גליו אתה תשבחם כשמתרוממים גליו הקב"ה משפילם), ופירשו לפי הסוד הוא **בשעתא דימא קפיץ בגלגלוי** כשעה שהים קופץ בגליו. ר"ל כשעה שהמלכות הנקראת ים מתעוררת בחוקף דיניה, ותהומי סלקי ונחתי והקליפות שנוקבא לתהומא רבא עולות אל המלכות לשאוב מדיניה ואח"כ יורדות לפעול הדיו בתחתונים, קדשא בריך הוא שדר חד חוטא מסטרא דימינא אז הקב"ה שהוא ז"ל שולח את היסוד עם טפת החסד שבו להתייחד עם המלכות, ומשיך גלגלוי ושכיף זעפיה ואז היסוד מושך את גלי ודיני המלכות אליו וממתיק אותם ע"י טפת החסד ומשקיט ומבטל זעפה ודיניה, והקליפות כשוראות שקבו אינו יכולות לשאוב מדיני המלכות חוזרות למקומן להנוקבא לתהומא רבא, ולית מאן דידע ליה ואין מי שידע וישיג איך ומי המתיק את דיניה, כי היסוד מתייחד עם המלכות בלחש ובהלנה. (רמ"ג ומפרש)

ומפרש עוד כי **יונה נחת לימא ואודמן ליה ההוא נונא ובלע ליה** יונה הנביא ירד לים ונזדמן לו אותו הדג ובלע אותו, ושאל היך לא נפקת נשמתיה מנייה איך לא יראה נשמתו ממנו כשבלעו הדג כי לא היה לו שם ואיך להחזיק חיותו. **ולא פרחא מיך** ואיך לא פרחא נשמתו מיד כשנפל לים, ור"ל ודאי היה רלווי יונה למות כי היה העליון שהוא המלכות היה הולך וסוער עליו על שברח לחזק לארץ, ומתוך אלא בגין דקדשא בריך הוא שליט בההוא גאונא דימא אלא לפי שהקב"ה שולט בגאות הים, היינו שסוד ז"ל שולט במלכות והמתיק את דיניה ועי"ז הילל את יונה שלא פגעה בו מלת הדיו, (והכ"פ טוח, שם מין רוח ואיך הננס שלא על פי הטבע בחזק המים, וזה הרוח מחיה את כל דני הים השואבים ממנו חיותם בחזק המים, וזה האור הוא אשר החזיק את חיות נשמתו וינה הנביא כקדשו שלא מת כשבלעו הדג), ומפרש **וההוא גאונא דימא הוא חד חוטא דשמאלא** ודיני המלכות שורסם מחוט אחד של גבורה שסוד ז"ל, שתכליתו דסליק ליה לימא לעילא להעלות את המלכות להתייחד למעלה עם ז"ל פנים בפנים, וביה אסתלק ועליית המלכות היא ע"י הגבורה בסוד שמאלו תחת לראשי, ואי לאו ההוא חוטא דמיני ליה מסטרא דימינא ואם לא החוט של חסד ההוא שמגיע מהיסוד אל המלכות מחסד העליון, לא סלקא לעלמין לא היתה יכולה המלכות לעלות לעולם, ומפרש **דכין דההוא חוטא נחית לימא וימא אתאחיד בה** שכיון שהחוט של הגבורה שסוד ירד תחלה לים המלכות ונתאחזה בו והיא רוצה לעלות עמו, דכין מתערין גלגלוי ושאגן למטרף טרפא אז מתעוררים גליו שהם כל כחות הדיו האחוים בה ושואבים מהם רואים גם כן לעלות עמה ולטרף טרף, דהיינו לקבל חלק מיחוד העליון, ולפי שהם מעולם הנפרדים לכן אינם ראוים לעלות, עד דקדשא בריך הוא אתיב לון לאחורא ותבין לאתרייהו עד שהקב"ה ע"י החוט של חסד מחזיר את כחות הדיו לאחור וחוזרים למקומם ומשם שואבים את שפעם המגיע להם מיחוד העליון, הדא הוא דכתיב בשוא גליו כשאלו כחות הדיו רואים להתרומם ולעלות עם המלכות, אתה תשבחם והיינו תשבחם לתבין לון לאתבא לאתרייהו תשכר את כחות הדיו כדי להחזירם למקומם ולא יעלו יחד עם המלכות. דבר אחר תשבחם ממש פירוש שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחמי כי הלאו של כחות הדיו לעלות הוא שכן להם לפי שרואים לעלות בתשוקה לראות את יחוד העליון, מכאן כל מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע אף על גב דלא יכיל שבחא איהו דיליה וכלא משבחן ליה מכאן שכל מי שחושק להסתכל ולדעת בסוד ה' אעפ"י שלא יכול, נחשב לו כשכח וכולם משבחים אותו. (רמ"ק ורמ"ג ומפרש)

^{כב} גם עיין שערי אורה סוף שער חמישי ששם "אתה" רומז לתפארת דהיינו הקב"ה.

ועיין בתם פז על זוהר נח דף סט הנ"ל זה לשונו – דהא דכד דינא שריא על עלמא אתחבריתא לא אשתבח אלא מדת הדין לברדה. ובג"כ כתיב הכא ויזכור אלהים את נ"ח דביה שריא ז"כור דכתיב איש צדיק כיון דאתעבר דינא ואשתכך רוגזא תב כלא לאתריה והרחמים שנסתלקו ישובו לעטרת כדי למזג ולכפות הדין כאשר היה בתחלה ואל זה הענין יביא הכתוב הזה אתה מושל בגאות הים כשוא גליו אתה תשבחם ואמר בשעתא דימא קפיץ בגלוי. ותהומי סלקי. הנה יביא דמיון מהים המורגש אצלנו אשר ראינו כי לפעמים הומים גליו ויתגעשו והשקט לא יוכלו, כי מימי התהום עולים ויורדים וגועשים לכסות הארץ, ואחר הרעש רוח יי' תניח בשובה ונחת, וזה הענין לא נודע לבני האדם בשלוח יי' את רוחו, הנה הוא הנקרא חוט של חסד, ומושך גלי הים אליו ומשקיט זעפו של ים, ואין יודע ואין מבין איך ומה ולמה היה הים זועף ומה הוא אשר השקיטו ברגע קטון, שזה הוא מן הפלאים הגדולים, ולא כמו שחשבו רבים כי אין סער בים אם לא ברוח, ובנוח הרוח ינוחו גליו, שהרי כמה פעמים יהיה סער בים בלא רוח מצויה, בעת תוספת המים העולים מן התהומות, והוא שנאמר במצרים "תהומו יבסיומו", כי חזרו מימי התהומו עליהם וגברו המים מאד מאד בזולת רוח מצויה. ונראה תהלות עושה פלא הוא היודע והעושה ואין איש שם על לב.

^{כג} **מקדש מלך –** חד חוטא חוט של חסד – ולכך שכיך זעפיה. ומ"ש לקמן וההוא גאונא דימא הוא חד חוטא וכו'. צריך לומר שהוא חוט אחר מצד הגבורות ויש בו קצת חסד, כי שמאלא אתכליל בימינא, ולכן אמר מסטרא דימינא. וזה החוט שהוא דין מתערין גלגלוי דימא כד נחית לימא. אבל חוט שאמר ברישא הוא חסד גמור ולכך משיך גלגלוי ושכיך זעפיה:

^{כד} **פרפראות לחכמה –** ועיין זוהר פרשת נח סט: כתיב (תהלים פ"ט) אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם בשעתא דימא קפיץ בגלגלוי ותהומי סלקי ונחתי קוב"ה שדר חד חוטא ומשיך גלגלוי ושכיך זעפיה ולית מאן דידע לה וכו' בגין דקוב"ה שליט בההוא גאונא דימא וההוא גאונא דימא הוא חד חוטא דשמאלא דסליק ליה לימא לעילא וביה איסתלק וכו' הה"ד בשוא גליו אתה תשבחם וכו' תתבר לון לאתבא לאתרייהו. ועיין שם במקדש מלך ולענין דעתי רומז הזוהר הקדוש לשני בחינות אתה הנ"ל שזה בחינת אתה מושל בגאות

עניין הפר דינים שהם חמש מנצפ"ך כנ"ל שהם שרש לכל הגבורות שבעולם שניתנים למלכות להעניש את הרשעים, מבואר בזוהר והאריז"ל כמבואר בשער הכוונות עמידה ה' /כ"ו וכתב שם שבתחילת הברכה השניה של עמידה אתה גבור לעולם אדנ"י, צריך לכוון במילה "אתה גבור" לאלף ת"ה גבורות. כמבואר באדרא רבה זוהר נשא דף קלז' /י"ו על פסוק "וגבורותיך יגידו" כי אלף וארבע מאות וה' גבוראן מתפשטן בחוטמא דז"א, דהיינו שהחרון אף מתחיל בחטם של הקב"ה ומשם מתפשט לעוד ארבע איברים סה"כ הם חמש שכל אחד רומז לאות אחת מאותיות מנצפ"ך /י"ו. וחמש מנצפ"ך, כיון שכל אחת כלולה מכולן הם פ"ר דינים. וחמש פעמים פ"ר הם בגי' אלף וד' מאות. ועם ה' גבורות שרשים של כולם, הם אלף ות' וה' גבוראן. וכל האלף ת"ה גבורות ניתנים למלכות. שהיא המענישה את הרשעים. /כ"ז

והחידוש כאן שאפשר כנגד האלף ת"ה גבורות האלה, לעורר ע"י חמש פתקאות שכתוב בהן ורב חסד, אלף ות"ה חסדים ממידת הרחמים של הקב"ה "ורב חסד", ועי"ז לגרום להקב"ה להטות כלפי חסד וכנראה רק למי שאינו רשע אלא בינוני. כמבואר בגמ' ראש השנה יז. ופרש"י הנ"ל. (ואולי גם לרשע בזכות הבינוני)

עד כאן ביאור חברותא לתורה רנו

הים הוא בחינת אתה גבור שזה בחינת חד חוטא דשמאלא דסליק ליה לימא לעילא בשוא גלוי אתה תשבחם הוא בחינת השם אתה הנ"ל של חמשה פעמים ורב חסד שזה בחינת קודשא בריך הוא שדר חד חוטא (היינו בחינת חוט של חסד הנ"ל) ומשיך גלגלוי ושכיך זעפיה וכו' כנ"ל ויראתי להרחיב הדיבור קצת יותר מזה בענין זה ואם שגיתי והוא רחום יכפר:

^{כה} **שַׁעַר הַחוּצוֹת** – דרשני העמידה דרוש ה – **וּתְכוּיִן בַּמִּלֵּת אֶתְּהָ לַמַּ"שׁ בְּאֶדְרָ"ר עַל פְּסוּק וּגְבוּרֹתֶיךָ יִגִּידוּ כִּי אֵלֶּךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְה'**
גְּבוּרָאן מתפשטן בחוטמא דז"א, ושם ביארנו כי הם מתפשטים ונשרשים בה' גבורות הנק' מנצפ"ך, לפי שהנה הם ה' גבורות וכל אחד כלולה מכולם, נמצא שהם ה' פעמים מנצפ"ך אשר עולה בגי' פ"ר, והפ"ר הם בגי' אֵלֶּךָ וד' מאות ועם ה' (1405=280x5) גבורות, שרשים של כולם הם אֵלֶּךָ ות' וה' גבוראן, וז"ס אתה גבור, כי הגבו' מתפשטות למנין אתה, שהם אֵלֶּךָ ות' וה'. והענין הוא כי הנה כל הגבורות ניתנות אל המל', והנה הם ה' גבורות מנצפ"ך, שהם שורש לכל הגבורות שבעולם, המתפשטות מהן לאין קץ לאלפים ורבבות, האמנם בכללותם הם אֵלֶּךָ ות' וה' לסיבה הנז'.

י' זוהר פרשת נשא דף קלז: (אדרא רבה) – וְתֵאנָה ולמדנו, כי חֲמֵשׁ גְבוּרָאן אֵינֻן בְּהָא יְעִיר אֲנַפִּין ה"ג יט בדעת של ז"ל, וכל גבורה היא סוד ה' אותיות מנפ"ך שגנימטריא פ"ה, וְאֶסְתַּלְקוּ לְאֵלֶיךָ וְאַרְבַּע מֵאָה גְבוּרָאן ועולות ביחד לכלף וארבע מאות גבורות, כי חמס פעמים פ"ה עולות אלף וארבע מאות, וּמִתְפַּשְׁטֵן ומתפשטות מן הדעת בחמשה מקומות, בְּחֻמְטוּי' בחוטמי' בחוטם מתפשטות אות ס', כי לורת כל נקב משני נקבי החוטם הוא עגול כלורת ס' סחומה, בְּפִימָא דפה מתפשטת אות ו', שהיא לשון פיה, בְּדְרוּעוּי' בדורות מתפשטת אות ו', כי לורת הזרוע היא ארוכה כלורת אות ו' פשוטה, בְּיָדִין בדפנות הידים מתפשטת אות ו', והיינו כ"ה, בְּאַצְבָּעֵין בלצבעות מתפשטת אות ז', כי לות' ה' היא ממלת אלבע, וּבְגִין בְּךָ בתיב ולפי שכל אלו ה"ג הם רק שרשים לשאר הגבורות, לכך כתוב מִי יִמְלֵל גְבוּרֹת יְהוָה פירוש מי יכול לספר רבוי הגבורות המתפשטות לאין קץ.

וְשׁוּאֵל כְּתִיב הָכָא גְבוּרֹת בִּלְשׁוֹן רֵעִים, הַמּוֹרָה עַל הָרֵעִים גְבוּרֹת, וּכְתִיב הָתָם לֶךְ יְהוֹ"ה הַגְדִּילָהּ וְשׁוּאֵל כְּתִיב הָכָא גְבוּרֹת כְּחוֹב כָּאן גְבוּרֹת בִּלְשׁוֹן רֵעִים, הַמּוֹרָה עַל הָרֵעִים גְבוּרֹת, וּכְתִיב הָתָם לֶךְ יְהוֹ"ה הַגְדִּילָהּ וְהַגְבִּיחָהּ בִּלְשׁוֹן יוֹחֵל, הַמּוֹרָה עַל גְבוּרָה אַחַת, וְקָשִׁים הַנּוֹחֲצִים זֶה עַל זֶה, וְיִשְׁבֵּי אֵלָּא הֵכִי תֵּאָנָה אֲלֵא כִּי מִדַּע, כִּד אֶתְחַבְּרָאן כִּלְהוּ גְבוּרָאן כְּחֻדָּא, אֶתְקַרִי גְבוּרָה חֻדָּא כְּמַתְחַבְּרֹת וְנִכְלָלוֹת כָּל הַגְבוּרֹת כְּאַחַת, אִי נִקְרְאוֹת וְנִחְשְׁבוֹת טוֹלָן גְבוּרָה אַחַת, כְּלוֹמַר כְּאִילוּ לֹא הִיָּה אֲלֵא גְבוּרָה אַחַת.

ומפרש ואמר וּבְלִהּוּ גְבוּרָא שְׂרִיין לְנִחְתָּא מְחוּטָמִי וכל ה"ג מנחילות ללחם מן החוטם, לפי שהם יוצאות מעטרה דגבורה שצדעת המתבלששת בזמא, לכן כשיוזרות מהמלח פוגעות תחילה בחוטם, ואחר כך יורדות אל הפה, ואחר כך דלרועין בידין ובאזבעין, וימא' ומה"ג שחוטם, המתפשטות בחמשה מקומות, תלִיין תלויות ומשתלשלות, אֵלֶף וְאַרְבַּע מֵאָה רַבּוּ, לְכָל חַד מִזֵּייהוּ מכל אחת מן החמש גבורות מתפשטות אלף וארבע מאות רבוא גבורות, כי נפרטות ללוח קו, ויבא' תַּנּוּא דְאִפִּיק מְחוּטָמִי וזה הענן שמוציא ז"א מנקב הימני של החוטם שלו, ממנו כלדו גם כן תלִיין אֵלֶף וְאַרְבַּע מֵאָה דִסְטֵר גְבוּרָה דא תלויות אלף וארבע מאות פרטי גבורות של ד' גבורה זו, וכן יוצאות גם מנקב השמאלי כמבואר לקמן.

וְכָלֵהוּ גְבוּרָאן תְּלִיין מְהִיא חוּטְמָא וכל הגבורות תלויות מזה החוטם, כלומר כל הגבורות המתפשטות צפה ובזרועות ובידים ובאלצבעות, כולם יוצאות מן החוטם, כי זו יורדות תחילה הגבורות מן הדעת, וממנו מתפשטות לשאר מקומות, ובידים ובאלצבעות, כולם יוצאות מן החוטם, כי זו יורדות תחילה הגבורות מן הדעת, וממנו מתפשטות לשאר מקומות, **דְּכָתִיב דּוּר לְדוּר יִשְׁבַּח מַעֲשֵׂיָהּ** וגבורותיה יגידו, שפירשונו כמו שקור אחד מוסר הקבלה לדור הבא אחריו, כן "וגבורותיה יגידו" והיווה שגבורה האחת מוסרת כחה לגבורה השנייה, **וְכִד שְׂאָרֵי גְבוּרָה דָּא** וכשמתחלת גבורה זו של החוטם להעשור, אז **כְּלָהוּ גְבוּרָאן מִתְּלַחֲטָן** גם שאר הארבע גבורות מתלהטות באש הגבורה, **וְשָׁטָאן עַד דְּנַחְתָּן לְלַחֵט הַחֲרִיב הַמִּתְהַפֵּכָת** ומשוטטות עד שיורדות לעולם הזה שהוא מקום נלהט החרב המתהפכת, ופועלות לזו רח"ל.

^כ **עיין שער מאמרי רשב"י** – פירוש האדרא רבא קדישא שם בדף קל"ז ע"ב וז"ל ותאנא חמש גבוראן אינן בהאי ז"א ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן כו' כבר הודעתין בכמה מקומות ענין החמשה חסדים והחמש גבורות מה ענינם ואיך כל הגבורות נכללות באלו החמשה גבורות שהם שרש לכולן. והנה הם סוד חמשה אותיות מנצפ"ך שהם בגמטריא פ"ר. גם כי כל גבורה מהם כוללת כל החמשה וא"כ בהיות כל גבורה מהם במספר פ"ר יהיו כולן בגמטריא אלף וארבע מאות גבורות וזמ"ש חמשה גבו' אינן ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן ואומרו ומתפשטן בחמשה בופמא כו' הענין הוא כמה שנודע מספר יצירה כי כל אבר ואבר נוצר על ידי א' או מאלפא ביותא ונמצא כי חמשה אותיות מנצפ"ך מתחלקות אלו. כיצד מ"ם סתומה דמנצפ"ך היא בחוטם כי צורת כל נקב משני נקבי החוטם הוא עגול כצורת ס' סתומה. ואות ו' פשוטה בדויעין כי ציור הדורע הוא ארוך כדמיון הן' פשוטה. ואות צ' היא באצבעות. ואות פ' בפה. ואות ר' בכפות הידיים.

^{כב} **עיין שער מאמרי רשב"י** – פירוש האדרא רבא קדישא – דתנינן בשעתא דחזייתא תקיפא דלעילא אתער בגין חובי עלמא שארי ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא כו' הד"ד כי את מקדש ה' טמא כו' ושם במקומו יתבאר קצת יותר מבואר כמ"ש דתנינן אלף וארבע מאה וחמש זינן מתאחדן בהדיא זוהמא דאטיל חזייתא תקיפא כו' וע"ש.

✱

גם בסוף תורה ז' תנינא אומר רבנו שיש אלף ות"ה גבוראן 1405 גבורות המובא בזה"ק נשא דף קלז: ורבנו מבאר שם שנכללים הגבורות זה בזה עד אלף ות"ה ושם מבאר לעניין התכללות בן ותלמיד.

✱

ראיתי שמביאים רמז למבואר כאן בפסוק ישעיהו מג א' ב' קראתי בשמך לי אתה. כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך.

✱

במבועי הנחל גליון 69 חשון תשד"ם עמ' יט פרפראות – אות ז)
 בליק"א סי' רנ"ו וז"ל: שם אתה מסוגל על הים להכניע הגלים, והסוד (תהלים פ"ט) בשוא גליו אתה תשבחם".
 עכ"ל.
 וי"ל שמוכן מאליו שהשם "אתה" פועל רק כאשר האדם מתקשר לבטחון ותפלה להשי"ת, וזה הר"ת של את"ה הוא אותיות הן אתה תקותי, והס"ת של הן אתה תקותי בגימ' השם אד-ני שהוא בחי' תפלה בבחי' אד-ני שפתי תפתח, כמ"ש בליק"א סי' י'.
 וי"ל שהענין הנ"ל קשור לפסוק (ישעי' מ"ג) "כי תעבור במים אתך אני". ובליק"א סי' ע"ג מבואר שכאשר האדם מקשר המחשבה אל הדיבור של התפלה בקשר אמין וחזק נעשה הכלי "אני" ותפלה ואמונה הם ענין אחד, כמ"ש במ"א בליק"א סי' ז', וכל זה מרמז בשם "אתה" שעל ידו הוא מסוגל לעבור בשלום את הים כנ"ל.

